

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 507/2016-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. júna 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Vaššová & Panasiuková, Damborského 3, Nitra, v mene ktorej koná advokátka JUDr. Kristína Panasiuková, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd upozornením na zmenu právnej kvalifikácie skutku Okresného riaditeľstva Policajného zboru Levice, odboru kriminálnej polície ČVS: ORP-698/OVK-LV-2011 z 30. septembra 2011, obžalobou Okresnej prokuratúry Levice sp. zn. 2 Pv 565/2011 z 27. marca 2012, rozsudkom Okresného súdu Levice sp. zn. 2 T 80/2012 z 21. mája 2012, uznesením Okresného súdu Levice sp. zn. 4 Nt 5/2014 z 22. septembra 2014 a uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 4 Tos 144/2014 z 18. decembra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. mája 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práv podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) upozornením na zmenu právnej kvalifikácie skutku Okresného riaditeľstva Policajného zboru Levice, odboru kriminálnej polície (ďalej len „odbor kriminálnej polície“) ČVS: ORP-698/OVK-LV-2011 z 30. septembra 2011 (ďalej len „upozornenie na zmenu právnej kvalifikácie“), obžalobou Okresnej prokuratúry Levice (ďalej len „okresná prokuratúra“) sp. zn. 2 Pv 565/2011 z 27. marca 2012 (ďalej len „obžaloba okresnej prokuratúry“), rozsudkom Okresného súdu Levice (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 T 80/2012 z 21. mája 2012 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“), uznesením okresného súdu sp. zn. 4 Nt 5/2014 z 22. septembra 2014 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Tos 144/2014 z 18. decembra 2014 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi ako obvinenému bolo vedené trestné konanie najskôr orgánmi činnými v trestnom konaní ČVS: ORP-698/OVK-LV-2011 (resp. pod sp. zn. 2 Pv 565/2011, pozn. sťažovateľa) a neskôr aj okresným súdom pod sp. zn. 2 T 80/2012 pre obzvlášť závažný zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 a 3 písm. b) Trestného zákona.

Uznesením odboru kriminálnej polície ČVS: ORP-698/OVK-LV-2011 z 28. septembra 2011 bolo sťažovateľovi podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku vznesené obvinenie pre zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 Trestného zákona na tom skutkovom základe, že sťažovateľ *«dňa 14. 09. 2011, dňa 16. 09. 2011 a dňa 26. 09. 2011 zanechal na dverách ambulancie (pod tabuľou z plexiskla) patriacej [REDAKOVANÉ] ([REDAKOVANÉ], trvale bytom [REDAKOVANÉ]) na ulici [REDAKOVANÉ] v obci [REDAKOVANÉ] spolu tri listy, v ktorých žiadal od manžela [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], pána [REDAKOVANÉ], sumu 30.000,- Eur s tým, že ak sa tak nestane, „zaplatí to na nových sklách a laku na aute“.*».

Upozornením na zmenu právnej kvalifikácie bolo sťažovateľovi oznámené, že sťažovateľ stíhaný ako obvinený za zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 Trestného zákona bude ďalej posudzovaný ako obvinený za obzvlášť závažný zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 a 3 písm. b) Trestného zákona.

Dňa 28. marca 2012 bola na okresnom súde podaná na sťažovateľa obžaloba a následne 21. mája 2012 bol sťažovateľ napadnutým rozsudkom uznaný za vinného z obzvlášť závažného zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1 a 3 písm. b) Trestného zákona, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody v trvaní 5 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia a ochranný dohľad v trvaní 1 rok. Sťažovateľ a prokurátor okresnej prokuratúry sa po vyhlásení rozsudku okresného súdu na hlavnom pojednávaní vzdali práva na podanie odvolania. Konanie na okresnom súde bolo právoplatne skončené 21. mája 2012.

Sťažovateľ uvádza, že z dôvodu závažných procesných pochybení orgánov činných v trestnom konaní a okresného súdu sa jeho otec následne návrhom na povolenie obnovy konania domáhal, aby okresný súd povolil obnovu predmetného trestného konania. Uznesením okresného súdu bol uvedený návrh na povolenie obnovy konania zamietnutý a následne bola uznesením krajského súdu zamietnutá aj sťažnosť sťažovateľa a jeho otca proti uzneseniu okresného súdu.

Podľa sťažovateľa konkrétnymi okolnosťami odôvodňujúcimi jeho presvedčenie o zásahu do jeho základných práv a slobôd sú viaceré procesné pochybenia zo strany orgánov činných v trestnom konaní, ako aj okresného súdu a krajského súdu v rozpore s právnym poriadkom Slovenskej republiky a s dohovorom.

Podľa sťažovateľa jedným z najzávažnejších procesných pochybení orgánov činných v trestnom konaní bola zmena právnej kvalifikácie skutku, ktorý sa začal posudzovať ako obzvlášť závažný zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 a 3 písm. b) Trestného zákona. Sťažovateľ v tejto súvislosti poukazuje na rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn.

1 To 45/2012 z 20. marca 2013, v ktorom tento krajský súd vo vzťahu k naplneniu jednotlivých znakov kvalifikovanej skutkovej podstaty trestného činu vydierania podľa § 189 ods. 3 písm. b) Trestného zákona konštatoval: *„Obzvlášť závažného zločinu vydierania sa podľa § 189 ods. 1, ods. 3 písm. b/ Tr. zákona dopustí, kto iného násilím, hrozbou násilia alebo inej ťažkej ujmy núti, aby niečo konal, opomenul alebo trpel a týmto činom spôsobí značnú škodu, teda najmenej 26 600,- Eur. Ide tu o tzv. kvalifikovanú skutkovú podstatu trestného činu, v ktorej znaky základnej skutkovej podstaty a znaky podmieňujúce použitie vyššej trestnej sadzby tvoria jeden celok. Pre dokonanie takéhoto kvalifikovaného trestného činu sa preto vyžaduje, aby boli naplnené všetky tieto znaky, teda tak znaky základnej skutkovej podstaty, ako aj znaky podmieňujúce použitie vyššej trestnej sadzby, ktoré prístupujú ku znakom základnej skutkovej podstaty.“*

Sťažovateľ namieta, že okolnosť, resp. znak kvalifikovanej skutkovej podstaty trestného činu vydierania podľa § 189 ods. 1 a 3 písm. b) Trestného zákona podmieňujúci použitie vyššej trestnej sadzby, ktorým malo byť v jeho prípade spôsobenie značnej škody, v konaní nebol preukázaný. Keďže k zmene právnej kvalifikácie skutku došlo len dva dni po vznesení obvinenia, sťažovateľ zastáva názor, že skutok bol prekvalifikovaný bez toho, aby orgány činné v trestnom konaní mohli reálne zabezpečiť akýkoľvek dôkaz o tom, že poškodenému bola trestným činom naozaj spôsobená akákoľvek (nie to ešte značná) škoda. V upozornení na zmenu právnej kvalifikácie podľa sťažovateľa úplne absentuje náležité odôvodnenie, z ktorého by sťažovateľ ako obvinený v trestnom konaní mohol získať úplnú a konkrétnu predstavu o tom, akú škodu, v akej konkrétne výške, komu a kedy mal svojim konaním spôsobiť. Podľa sťažovateľa *«náležité odôvodnenie takéhoto významného procesného rozhodnutia malo pre sťažovateľa význam aj z dôvodu, aby sa voči takému „obvineniu“ mohol adekvátne brániť a zabezpečiť si všetky dôkazy dokazujúce opak, teda že žiadnu škodu nespôsobil»*.

Sťažovateľ uvádza, že rovnaké nedostatky možno vzhliadnuť aj v obžalobe, ktorá neobsahuje náležitosti ustanovené v § 235 písm. c) Trestného poriadku. Pokiaľ bol sťažovateľovi v obžalobe kladený za vinu skutok, o ktorom výsledky vyšetrovania nenasvedčovali, že bol sťažovateľom spáchaný, potom nemôže byť podľa sťažovateľa

takáto obžaloba zákonná. V prípade ak obžaloba navyše nespĺňa ani náležitosti, ktoré vyžaduje zákon (takou náležitosťou je napríklad aj presná špecifikácia spôsobenej škody, pozn. sťažovateľa), mala by byť podľa § 241 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku okresným súdom odmietnutá z dôvodu závažných procesných chýb.

Vo vzťahu k postupu okresného súdu sťažovateľ uvádza, že okresný súd namiesto toho, aby dôkladne vykonal všetky navrhované dôkazy, sa v celom rozsahu v rozpore so zásadou zistenia skutkového stavu veci bez dôvodných pochybností stotožnil s tvrdeniami okresnej prokuratúry a bez toho, aby mal za preukázané spáchanie skutku kvalifikovaného ako obzvlášť závažný zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 a 3 písm. b) Trestného zákona, uznal sťažovateľa za vinného. Sťažovateľ zastáva názor, že pri správnom právnom hodnotení všetkých existujúcich dôkazov by okresný súd nemohol dospieť k záveru, že sťažovateľ naplnil svojím konaním znaky skutkovej podstaty trestného činu vydierania podľa § 189 ods. 1 a 3 písm. b) Trestného zákona, pretože v konaní nebola preukázaná základná skutočnosť oprávňujúca okresný súd odsúdiť sťažovateľa za uvedený trestný čin, a to spôsobenie tzv. značnej škody. Podľa sťažovateľa okresný súd svoje rozhodnutie založil len „na polopravdách prípadne na úplných nepravdách, čím hrubo zasiahol do ústavného práva sťažovateľa na spravodlivý súdny proces“.

Sťažovateľ je toho názoru, že keďže „výpoveďou samotného poškodeného v prípravnom konaní ako aj na hlavnom pojednávaní sa preukázalo, že sťažovateľ nespôsobil značnú škodu, nemohol ani spáchať obzvlášť závažný zločin vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 3 písm. b) TZ. Okrem toho nebol v celom prípravnom ani v súdnom konaní zabezpečený a vykonaný ani akýkoľvek iný dôkaz svedčiaci o tom, že by následkom konania sťažovateľa mal byť vznik značnej škody. Pokiaľ bol teda sťažovateľ uznaný vinným z obzvlášť závažného zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 3 písm. b) TZ bez toho, aby spáchanie tohto skutku preukazovali akékoľvek dôkazy, je takéto rozhodnutie (ako aj všetky rozhodnutia, ktoré mu predchádzali) v rozpore s čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a tiež v rozpore čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a teda nezákonne a protiprávne.“.

Vo vzťahu k nevyužitiu práva podať proti rozsudku okresného súdu odvolanie, sťažovateľ uvádza, že *«k nesplneniu tejto podmienky došlo iba z dôvodu výslovného predchádzajúceho „upozornenia“ zo strany vtedajšieho obhajcu sťažovateľa, že ak voči rozsudku Okresného súdu Levice, ktorým bol sťažovateľ uznaný vinným zo zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 3 písm. b) TZ, podá odvolanie, toto právo (podať odvolanie) využije aj prokurátor, ktorý však bude pre sťažovateľa v takom prípade žiadať trest odňatia slobody v trvaní 10 rokov. Iba z dôvodu obavy pred možnou zmenou pôvodného rozsudku v neprospech sťažovateľa (teda z dôvodu obavy pred možným uložením tak vysokého trestu), nedošlo zo strany sťažovateľa k využitiu riadneho opravného prostriedku, ktorým bolo v tomto prípade podanie odvolania a následne tak ani k využitiu mimoriadneho opravného prostriedku, ktorým by bolo podanie dovolania.»*.

Sťažovateľ len pre úplnosť uvádza, že o nezákonnosti predmetného trestného konania svedčia okrem už uvedeného aj nasledujúce prípady, v ktorých bolo zo strany orgánov činných v trestnom konaní a konajúcich súdov zasiahnuté do jeho práv a slobôd:

«a) prípad, kedy v Návrhu prokurátora na vzatie sťažovateľa do väzby zo dňa 30. 09. 2011, sp. zn.: 2 Pv 565/2011, prokurátor celkom neopodstatnene uviedol: „... hoci mal vedomosť (pozn.: sťažovateľ) o tom, že poškodený vec oznámil polícii...“, ako aj: „... hoci mal vedomosť (pozn.: sťažovateľ) o tom, že vo veci polícia koná a miesto... monitoruje“, ktoré tvrdenia sa však nezakladajú na pravde, nakoľko sťažovateľ tieto vedomosti nemal, a preto mu nie je zrejmé, prečo sa prokurátor na ne odvolával;

b) prípad, kedy v Upozornení na zmenu právnej kvalifikácie zo dňa 30. 09. 2011 bol sťažovateľ upozornený na to, že jeho skutok sa bude ďalej posudzovať podľa § 189 ods. 1, ods. 3 písm. b) TZ (t. j. ako dokonaný trestný čin), avšak v Návrhu na vzatie do väzby z toho istého dňa (30. 09. 2011) sa už uvádza, že sťažovateľ sa navrhuje vziať do väzby pre obzvlášť závažný zločin vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 3 písm. b) TZ spáchaný v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 TZ;

c) prípad, kedy v uznesení Okresného súdu Levice o vzatí sťažovateľa do väzby zo dňa 02. 10. 2011, sp. zn. 1 Tp/2/2011, súd viackrát poukázal na osobu sťažovateľa slovami ako: „... vzhľadom na jeho osobu a povahu prerokovávaného prípadu...“ alebo „... nakoľko s poukazom na osobu obvineného...“ pričom sa tak vyjadroval v čase, keď mal

sťažovateľa považovať za nevinného; namiesto toho však o ňom vytváral obraz recidivistu a kriminálnika, a to aj napriek tomu, že v mieste trvalého bydliska má sťažovateľ dobrú povest', aktívne športoval a nikdy nebol súdne trestaný ani nebol riešený za žiadne priestupky;

d) prípad, kedy v uznesení Krajského súdu v Nitre zo dňa 13. 02. 2012, sp. zn. 4 Tpo/4/2012 (ktorým krajský súd zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu Okresného súdu Levice zo dňa 30. 01. 2012, sp. zn. 1 Tp/2/2011, o zmietnutí jeho žiadosti o prepustenie z väzby) v rozpore s § 71 ods. 1 písm. a) TP, podľa ktorého obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, „ak... nemá stále bydlisko“, boli uvádzané nepravdivé informácie ako: „Obvinený... má nastúpiť do práce v [REDAKOVANÉ]...“ alebo „... obvinený nemá trvalé bydlisko...“...

e) prípad, keď Okresný súd Levice v Predvolaní na výsluch zo dňa 24. 01. 2012 označil sťažovateľa za obžalovaného, hoci obžaloba bola na sťažovateľa podaná až dňa 28. 03. 2012;

f) prípad, keď Okresný súd Levice v Predvolaní na výsluch zo dňa 02. 04. 2012 označil sťažovateľa za odsúdeného, hoci sťažovateľ v tom čase v procesnom postavení obžalovaného;

g) prípad, kedy Okresný súd Levice v rozpore s nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 25. 11. 2009, sp. zn. I. ÚS/187/2009, vo svojom uznesení o ponechaní sťažovateľa vo väzbe zo dňa 16. 04. 2012, sp. zn. 2 T/80/2012, v tomto vychádzal najmä z tzv. „hrozby vysokého trestu“, ktorý sťažovateľovi hrozil (a to v zmysle § 189 od. 1, ods. 3 písm. b) TZ v rozpätí od 10 do 20 rokov), pričom však podľa uvedeného podľa nálezu ústavného súdu: „Samotná hrozba vysokého trestu nie je (od účinnosti nového Trestného poriadku) spôsobilým väzobným dôvodom. Na to, aby hrozba vysokého trestu bola dôvodom na tzv. útekovú väzbu, musia pristúpiť a predovšetkým byť preukázané aj iné skutočnosti, ktoré musia byť konkrétne a vyplývať z konania obvineného, prípadne z iných skutkových okolností, a možno z nich bezpečne vyvodit', že existuje dôvodná obava, že pre hrozbu vysokého trestu by obvinený mohol ujsť alebo sa skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu“.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Základné práva sťažovateľa, [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], trvalé bytom [REDAKOVANÉ], upravené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Upozornením na zmenu právnej kvalifikácie skutku vydaným odborom kriminálnej polície Okresného riaditeľstva policajného zboru Levice dňa 30. 09. 2011, ČVS: ORP-698/OVK-LV-2011, Obžalobou Okresnej prokuratúry Levice zo dňa 27. 03. 2012, sp. zn. 2 Pv/565/2011, Rozsudkom Okresného súdu Levice zo dňa 21. 05. 2012, sp. zn. 2 T/80/2012, Uznesením Okresného súdu Levice zo dňa 22. 09. 2014, sp. zn. 4 Nt/5/2014 a Uznesením Krajského súdu v Nitre zo dňa 18. 12. 2014, sp. zn. 4 Tos/144/2014, porušené boli.

2. Upozornenie na zmenu právnej kvalifikácie skutku vydané odborom kriminálnej polície Okresného riaditeľstva policajného zboru Levice dňa 30. 09. 2011, ČVS: ORP-698/OVK-LV-2011, Obžaloba Okresnej prokuratúry Levice zo dňa 27. 03. 2012, sp. zn. 2 Pv/565/2011, Rozsudok Okresného súdu Levice zo dňa 21. 05. 2012, sp. zn. 2 T/80/2012, Uznesenie Okresného súdu Levice zo dňa 22. 09. 2014, sp. zn. 4 Nt/5/2014 a Uznesenie Krajského súdu v Nitre zo dňa 18. 12. 2014, sp. zn. 4 Tos/144/2014, ústavný súd zrušuje a vec im vracia na ďalšie konanie.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti

navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práv podľa čl. 6 dohovoru upozornením na zmenu právnej kvalifikácie odboru kriminálnej polície, obžalobou okresnej prokuratúry, rozsudkom okresného súdu, uznesením okresného súdu a uznesením krajského súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom...

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

1. K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa upozornením na zmenu právnej kvalifikácie odboru kriminálnej polície a obžalobou okresnej prokuratúry

Pri prerokovaní tejto časti sťažnosti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity svojej právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Zmysel a účel princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 153/2013).

Aplikujúc princíp subsidiarity na trestné konanie, ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že trestné konanie je od svojho začiatku až po koniec procesom, v rámci ktorého sa pri vykonávaní jednotlivých úkonov môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní, ako aj v predmetnej veci konajúcich všeobecných súdov naprávať, resp. korigovať jednotlivé pochybenia, ku ktorým došlo v predchádzajúcich štádiách trestného konania. Preto spravidla až po právoplatnom skončení trestného konania možno na ústavnom súde namietat' také pochybenia príslušných orgánov verejnej moci, ktoré neboli odstránené v jeho dovtedajšom priebehu a ktoré mohli vo svojich dôsledkoch spôsobiť porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy (II. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 220/07, IV. ÚS 166/2010).

Platná právna úprava trestného konania umožňuje sťažovateľovi ako obžalovanému v rámci uplatnenia práva na obhajobu právne účinným spôsobom namietat' porušenie svojich základných práv a slobôd, ku ktorým malo dôjsť podľa jeho názoru upozornením odboru kriminálnej polície a obžalobou okresnej prokuratúry. Tak ako súd prvého stupňa, ktorý je oprávnený konať a rozhodovať v trestnej veci sťažovateľa, aj odvolací súd v prípade podania odvolania v predmetnej trestnej veci sú súdmi s plnou jurisdikciou, v ktorých právomoci je posúdenie všetkých relevantných skutkových aj právnych okolností

prípade vrátane zákonnosti a ústavnosti postupu orgánov prípravného konania v trestnej veci sťažovateľa v štádiu trestného stíhania predchádzajúcemu podaniu obžaloby (obdobne napr. III. ÚS 75/05, III. ÚS 109/05 alebo II. ÚS 294/06).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ mal v predmetnom trestnom konaní (vrátane konania predchádzajúcemu podaniu obžaloby) k dispozícii dostatok právnych prostriedkov, ktorými mohol v rámci uplatnenia svojho práva na obhajobu účinne namietat' porušenie svojich základných práv, ku ktorým malo dôjsť podľa názoru sťažovateľa upozornením na zmenu právnej kvalifikácii a obžalobou.

Nevyužitie uvedených možností ochrany základných práv sťažovateľa nemožno nahradzovať sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy).

Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

2. K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa rozsudkom okresného súdu

Jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti konštantne uvádza, že sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (napr. I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 55/02,

III. ÚS 62/02). Nedodržanie tejto lehoty je preto zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako oneskorene podanej (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru rozsudkom okresného súdu.

Rozsudok okresného súdu sp. zn. 2 T 80/2012 z 21. mája 2012 nadobudol právoplatnosť 21. mája 2012. Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu je zrejmé, že sťažovateľ bol prítomný pri vyhlásení rozsudku, po vyhlásení ktorého sa vzdal práva na podanie odvolania. Počítajúc preto lehotu dvoch mesiacov na podanie sťažnosti od tohto dátumu, ústavný súd dospel k záveru, že sťažnosť je v tejto časti podaná po jej uplynutí.

Keďže v prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto kogentnej lehoty odpustiť (napr. IV. ÚS 14/03), ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako podanú oneskorene.

Nad rámec ústavný súdu uvádza, že aj v prípade ak by sťažovateľ podal sťažnosť ústavnému súde v lehote podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, ústavný súd by ju odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde), pretože sťažovateľ bol oprávnený proti napadnutému rozsudku okresného súdu podať riadny opravný prostriedok – odvolanie krajskému súdu, ktoré ústavný súd považuje za účinný prostriedok nápravy. Bolo však vecou sťažovateľa, ako s týmto svojím oprávnením naloží. Dôvod, ktorý sťažovateľ uviedol, pre ktorý odvolanie nepodal, ústavný súd nepovažoval za dôvod hodný osobitného zreteľa podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

3. K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa uznesením okresného súdu

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať o základných právach alebo slobodách alebo ľudských právach a základných slobodách vyplývajúcich z medzinárodných dohovorov je podmienená princípom subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany týmto právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy). Právomoc ústavného súdu preto nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (IV. ÚS 236/07, II. ÚS 523/2014). Každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, preto musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorý je kompetenčne predsunutý pred uplatnenie právomoci ústavného súdu (napr. II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, I. ÚS 178/04, IV. ÚS 380/04, II. ÚS 372/08).

Z uvedeného teda vyplýva, že pokiaľ je o ochrane sťažovateľom označených práv alebo slobôd oprávnený konať alebo rozhodovať iný všeobecný súd, ústavný súd jeho sťažnosť už pri predbežnom prerokovaní odmietne pre nedostatok svojej právomoci.

Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu bol prípustný riadny opravný prostriedok sťažnosť. Právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa vo vzťahu k okresnému súdu mal preto krajský súd v rámci konania o sťažnosti, týmto je teda vylúčená právomoc ústavného súdu. Sťažovateľ právo podať sťažnosť proti napadnutému uzneseniu okresného súdu využil a krajský súd o nej riadne rozhodol.

Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

4. K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa uznesením krajského súdu

Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy...

Sťažovateľ v petite sťažnosti namieta porušenie označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru uznesením krajského súdu. V odôvodnení sťažnosti aj napriek tomu, že sťažnosť predložil prostredníctvom kvalifikovaného právneho zástupcu, však neuviedol žiadne dôvody, pre ktoré namieta porušenie označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru tak, ako to ustanovuje § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde, ktorý upravuje všeobecné náležitosti každého návrhu, o ktorom má ústavný súd konať.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že nevyhnutnou podmienkou konania ústavného súdu o individuálnej sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy je vznesenie relevantných námietok zo strany sťažovateľa spočívajúcich v uvedení skutočností svedčiacich o porušení jeho základných práv alebo slobôd rozhodnutím, opatrením, procesným postupom, príp. inou aktivitou alebo nečinnosťou konkrétneho orgánu verejnej moci (orgánu štátnej správy, územnej alebo záujmovej samosprávy, súdu atď.). Vznesenie takýchto námietok podľa názoru ústavného súdu podanie sťažovateľa neobsahuje. Samotné presvedčenie sťažovateľa o porušení jeho práv nie je dostatočným dôvodom na záver, že mohlo dôjsť k ich namietanému porušeniu, ak chýbajú objektívne okolnosti, ktoré by umožnili prijatie takéhoto záveru aspoň na účely prijatia sťažnosti na ďalšie konanie.

Podľa názoru ústavného súdu ma nedostatok odôvodnenia významné procesné dôsledky.

V súvislosti s nedostatkom zákonom predpísaných náležitostí sťažnosti ústavný súd poukazuje na svoju predchádzajúcu judikatúru, podľa ktorej ústavný súd nie je povinný odstraňovať nedostatky zákonom predpísaných náležitostí z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným

súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (napr. IV. ÚS 409/04, IV. ÚS 77/08, IV. ÚS 159/2010).

Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný pri výkone advokácie dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom. (napr. II. ÚS 117/05, IV. ÚS 252/09, IV. ÚS 159/2010, II. ÚS 522/2014).

Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol už pri predbežnom prerokovaní z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, ako aj pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami obsiahnutými v petite jeho sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2016